

การประเมินผลทางเศรษฐกิจสำหรับงานทดสอบระบบการปลูกพืชโดยอาศัยน้ำฝนในนาราชฎร์

ECONOMIC EVALUATION FOR CROPPING SYSTEM RESEARCH UNDER RAINFED
CONDITIONS IN FARMERS FIELD

สง่า ดวงรัตน์ นิดา สายน้ำทิพย์

เสาวนีย์ พิสิฐฐพันธ์ สุชาวดี นาคะทัต

พุดนา กมลรัตนกุล

ฝ่ายวิเคราะห์ทางสถิติ

กองแผนงานและวิชาการ

บทคัดย่อ

ในสภาพทั่วไปของจังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกษตรกรทำนาโดยอาศัยน้ำฝน จึงทำให้ปลูกข้าวได้เพียงปีละ 1 ครั้ง เมื่อพิจารณาถึงช่วงฝนที่ตกซึ่งเริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนไปสิ้นสุดกลางเดือนพฤศจิกายนนั้นเป็นช่วงที่มีความชื้นเพียงพอ สำหรับการปลูกพืชอื่นก่อนหรือหลังการทำนา จึงได้นำข้อมูลงานทดสอบระบบการปลูกพืชโดยอาศัยน้ำฝนในจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งดำเนินงานโดยสถาบันวิจัยการทำฟาร์ม (งานปรับปรุงการผลิตและเก็บรักษา กองการข้าวเดิม) ตั้งแต่ปี 2520-2524 มาศึกษาวิเคราะห์ผลทางเศรษฐกิจหาแบบของระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม สำหรับส่งเสริมให้เกษตรกรต่อไป ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ผลได้มีเพียง 3 ปี คือ ปี 2520 2521 และ 2522 สำหรับปี 2523 และ 2524 ผลผลิตเสียหายเนื่องจากน้ำท่วม การวิเคราะห์ผลทางเศรษฐกิจพบว่า การปลูกพืชอื่นก่อนหรือหลังการทำนาช่วยให้เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นกว่า การปลูกข้าวอย่างเดียวถึง 6 เท่า ระบบการปลูกพืชที่ให้รายได้สุทธิสูงเรียงลำดับจากมากไปน้อยมีดังนี้คือ ข้าวโพด-ข้าว ข้าว-ข้าวโพด ถั่วฝักยาว-ข้าว ข้าว-ถั่วลิสง และถั่วลิสง-ข้าว ถึงแม้การปลูกข้าวโพดก่อนหรือหลังการทำนาจะให้รายได้สุทธิดีกว่าระบบอื่น ๆ แต่ต้องมีการเสี่ยงที่จะไม่ได้ผลผลิตเพราะความชื้นที่เหลืออยู่ในดินไม่เพียงพอ สำหรับถั่วลิสงเป็นพืชที่ทนต่อความแห้งแล้งได้ดีกว่าข้าวโพด จึงสรุปได้ว่าการเลือกระบบการปลูกพืชในเขตใช้น้ำฝน จังหวัดอุบลราชธานีนั้นให้ดูจากปริมาณฝนตกในช่วงตั้งแต่เดือนเมษายนได้ดังนี้ ถ้าฝนตกน้อยควรปลูกข้าวพันธุ์ กข. 7 หรือ กข. 9 เป็นพืชแรกโดยวิธีหว่าน หยอดเป็นหลุม หรือโรยเป็นแถว แล้วปลูกถั่วลิสง เป็นพืชที่สอง ถ้าฝนมาเร็วและตกมากควรปลูกถั่วฝักยาวหรือถั่วลิสงเป็นพืชแรกแล้วตามด้วยการปลูกข้าวพันธุ์เหนียวสันป่าตองหรือ กข 6 ด้วยวิธีปักดำ และควรใช้ระบบการปลูกพืชแบบนี้กับพื้นที่ ค่อนข้างตอนหรือระดับกลางเพราะจะทำให้ไม่เกิดสภาพน้ำขัง ซึ่งจะทำให้พืชแรกที่ปลูกก่อนข้าว ได้รับความเสียหาย